

**Standardy etyki publikacyjnej
wraz z procedurą wydawniczą, w tym recenzji naukowej
stosowane w wydawnictwie naukowym
Instytut Naukowo-Wydawniczy „SPATIUM”**

Niniejszy dokument określa standardy etyki publikacyjnej stosowane w Instytucie Naukowo-Wydawniczym „SPATIUM” (dalej „Wydawnictwo”)¹, w tym zasady stosowane w procesie zgłaszania manuskryptów, oceny wstępnej i recenzji, przygotowania i publikacji monografii naukowych, a także reguł postępowania w przypadku naruszeń etyki. Standardy zostały opracowane z uwzględnieniem aktualnych wytycznych Committee on Publication Ethics (COPE)². Nad przestrzeganiem standardów etycznych czuwa Rada Naukowa Wydawnictwa.

Wydawnictwo publikuje recenzowane monografie naukowe, kierując się zasadami rzetelności naukowej, przejrzystości procesu wydawniczego, odpowiedzialności autorów, recenzentów i redakcji oraz poszanowania praw autorskich i zasad etyki publikacyjnej.

Wydawnictwo oczekuje od wszystkich uczestników procesu wydawniczego działania w dobrej wierze, z należytą starannością, zgodnie z zasadami uczciwości naukowej.

W dalszej części niniejszego dokumentu przedstawione zostaną kolejne etapy procesu wydawniczego wraz z przedstawieniem wymogów etycznych, do których przestrzegania zobowiązani są uczestnicy procesu (Autorzy, Redaktorzy, Recenzenci) na każdym jego etapie.

§ 1

Słowniczek

Ilekroć w niniejszym dokumencie mowa jest o:

- 1) Autorze – rozumie się przez to osobę zgłaszającą manuskrypt do publikacji lub wskazaną jako jego twórca, a także współtwórców danego dzieła.

¹ Wydawnictwo zostało umieszczone w Komunikacie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe na miejscu 252 (poziom I – 80 punktów).

² Z wytycznymi można zapoznać się na stronie COPE: <https://publicationethics.org/>.

- 2) Redaktorze naukowym – rozumie się przez to osobę sprawującą merytoryczny nadzór nad przygotowaniem monografii wieloautorskiej lub pracy zbiorowej, a także współredaktorów danego dzieła.
- 3) Redaktorze prowadzącym – rozumie się przez to osobę wyznaczoną przez Wydawnictwo do prowadzenia sprawy danego manuskryptu i koordynowania procesu wydawniczego.
- 4) Recenzencie – rozumie się przez to niezależnego specjalistę w danej dziedzinie mającego stopień lub tytuł naukowy, dokonującego oceny manuskryptu w ramach procedury recenzyjnej.
- 5) Manuskrypcie – rozumie się przez to tekst zgłoszony do Wydawnictwa celem jego oceny i ewentualnej publikacji jako monografii naukowej.

§ 2

Zgłoszenie tekstu i obowiązki Autora lub Redaktora naukowego

1. Proces wydawniczy rozpoczyna się od przedstawienia Wydawnictwu propozycji manuskryptu do wydania jako recenzowana monografia naukowa.
2. Wydawnictwo zgłoszeniu przypisuje Redaktora prowadzącego, który wstępnie ocenia czy przedłożony manuskrypt spełnia standardy przewidziane dla tekstu naukowego.
3. **Autor zobowiązany jest do przekazania utworu oryginalnego, przygotowanego samodzielnie. Autor przedkładając manuskrypt oświadcza, że:**
 - a. **tekst stanowi wynik rzetelnej pracy naukowej – zakazane jest podawanie danych fałszywych, fikcyjnych i niepopartych niczym informacji,**
 - b. **tekst nie narusza praw osób trzecich,**
 - c. **wszystkie wykorzystane źródła zostały prawidłowo wskazane,**
 - d. **tekst nie był wcześniej opublikowany, a także w trakcie trwania procesu wydawniczego nie jest zgłoszony do wydania (oceny) w innym wydawnictwie naukowym – w takiej sytuacji Autor zobowiązany jest do wycofania tekstu z Wydawnictwa lub innego wydawnictwa naukowego, aby nie dopuścić do jego podwójnej publikacji,**

- e. nie dochodzi do zjawiska *ghostwritingu*³ ani *guest authorship*⁴.
4. Autor ponadto zobowiązany jest do:
- a. wskazania źródeł finansowania badań i publikacji; jeżeli źródło finansowania jest inne niż środki własne Autora na stronie redakcyjnej podaje się informację o źródle finansowania,
 - b. rzetelnego wymienienia w bibliografii oraz cytowania publikacji oraz innych źródeł wykorzystanych przez niego przy tworzeniu pracy,
 - c. ujawnienia potencjalnych konfliktów interesu – przez konflikty interesu rozumie się okoliczności natury osobistej, zawodowej, organizacyjnej, naukowej lub finansowej, które mogą wpływać albo sprawiać wrażenie wpływu na bezstronność uczestnika procesu wydawniczego; w przypadku ujawnienia konfliktu interesu Wydawnictwo decyduje o sposobie dalszego procedowania manuskryptu, a jeżeli jest to zasadne – także o ujawnieniu informacji o konflikcie interesu w publikacji.
 - d. współpracy z Wydawnictwem na etapie recenzji, redakcji, korekty, składu, projektowania okładki oraz we wszelkich innych kwestiach niezbędnych do publikacji monografii.
5. Dopuszczone jest zgłoszenie tekstu stworzonego przez kilku współautorów. **W takiej sytuacji współautorzy zobowiązują się do ujawnienia wszystkich współautorów i ich rzeczywistego wkładu. Nie jest dopuszczalne pominięcie którejkolwiek osoby, której wkład uzasadniałby uznanie go za współautora. Do współautorów ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.**
6. Wydawnictwo przyjmuje także manuskrypty wieloautorskich recenzowanych monografii naukowych tworzonych pod redakcją naukową. **Ustępy 3-5 stosuje się odpowiednio do obowiązków Redaktora naukowego.**
7. Ilekroć w dalszej części niniejszego dokumentu mowa o Autorze rozumie się przez to także współautorów, Redaktora naukowego lub współredaktorów naukowych.

³ **Ghostwriting** – rozumie się przez to sytuację, w której osoba, która wniosła istotny wkład w powstanie publikacji, nie została ujawniona jako autor, współautor albo współpracownik.

⁴ **Guest authorship** – rozumie się przez to sytuację, w której jako autora lub współautora wskazuje się osobę, której wkład w powstanie publikacji był pozorny albo nieistotny.

§ 3

Przyjęcie tekstu

1. Redaktor prowadzący podejmuje decyzje co do przyjęcia manuskryptu do dalszych etapów procesu wydawniczego (recenzji, korekty językowej, składu, korekty technicznej, sporządzenia okładki).
2. Publikacja w Wydawnictwie jest odpłatna. Wniesienie opłaty za publikację nie wpływa na ocenę naukową manuskryptu, przebieg procedury recenzyjnej ani decyzję o dopuszczeniu go do publikacji.
3. Redaktor prowadzący może odmówić przyjęcia tekstu, w szczególności czyni to gdy tekst nie spełnia podstawowych kryteriów tekstu naukowego.
4. Redaktor prowadzący informuje Autora o przyczynach odmowy przyjęcia tekstu.

§ 4

Procedura recenzyjna

1. Redaktor prowadzący zleca wykonanie badania przy użyciu systemu antyplagiatowego, np. Plagiat.pl lub innego równoważnego narzędzia stosowanego przez Wydawnictwo.
2. Redaktor prowadzący, po wstępnym zakwalifikowaniu tekstu, zwraca się do przewodniczącego Rady Naukowej Wydawnictwa o wyznaczenie dwóch recenzentów spoza jednostki naukowej Autora (w której Autor jest afiliowany lub pozostaje związany zawodowo albo w toku kształcenia), będących specjalistami w danym obszarze/tematyce manuskryptu. Recenzenci muszą cechować się niezależnością, tj. nie pozostawać z Autorem w takich relacjach, które mogłyby wpłynąć na bezstronność formułowanych przez niego ocen. Autor i recenzent są zobligowani do ujawnienia okoliczności tego typu w razie ich wystąpienia.
3. Recenzentów wyznacza się spośród osób mających przynajmniej stopień naukowy doktora habilitowanego, jeżeli Autorem jest osoba co najmniej ze stopniem naukowym doktora. W pozostałych przypadkach recenzentów wyznacza się spośród osób mających przynajmniej stopień naukowy doktora.
4. Redaktor prowadzący przekazuje wyznaczonym recenzentom manuskrypt wraz z wynikami badania antyplagiatowego.

5. Recenzja ma formę dokumentową – przekazuje się ją pocztą z podpisem własnoręcznym, skanem, w formie dokumentu z podpisem osobistym, kwalifikowanym lub zaufanym. Podpis nie jest wymagany, jeżeli recenzja została przekazana z imiennego adresu poczty elektronicznej w domenie instytucjonalnej (uczelnianej) recenzenta, niebudzącego uzasadnionych wątpliwości co do autorstwa recenzji.
6. Recenzja kończy się jednoznacznym wnioskiem co do dopuszczenia monografii do publikacji bez zmian, jej dopuszczenia po wprowadzeniu poprawek wymagających uzgodnienia z recenzentem, jej dopuszczenia po wprowadzeniu poprawek redakcyjnych niewymagających uzgodnienia z recenzentem lub odrzucenia.
7. W przypadku istotnej rozbieżności ocen recenzyjnych, w szczególności gdy jedna recenzja kończy się wnioskiem o dopuszczenie monografii do publikacji, a druga wnioskiem o jej odrzucenie albo gdy recenzenci istotnie różnią się co do zakresu wymaganych zmian, Rada Naukowa może podjąć decyzję o zleceniu trzeciej recenzji albo o skierowaniu manuskryptu do ponownej oceny po poprawkach. Trzecia recenzja albo ponowna ocena mają charakter rozstrzygający.
8. Imiona i nazwiska, stopnie/tytuły naukowe oraz afiliacje recenzentów, których recenzje stanowiły podstawę dopuszczenia monografii do publikacji, zamieszczane są na stronie redakcyjnej monografii.
9. Recenzenci kierują się zasadami obiektywności, należytego motywowania własnych uwag, wykazują istotne źródła związane z tematyką pracy a niezacytowane przez Autora i zgłaszają podobieństwa recenzowanego tekstu do innych prac.
10. Manuskrypt, recenzje oraz korespondencja związana z procedurą recenzyjną mają charakter poufny i mogą być wykorzystywane wyłącznie dla potrzeb procesu wydawniczego. Recenzent, redaktor prowadzący, ani żadna inna osoba uczestnicząca w procedurze, nie może udostępniać ich osobom trzecim ani wykorzystywać treści manuskryptu przed jego publikacją. Recenzje są archiwizowane.

§ 5

Inne etapy procesu wydawniczego

1. Dopuszczona do publikacji monografia poddawana jest dalszej korekcie językowej. Jeżeli manuskrypt tego wymaga można poddać go wstępnej redakcji lub korekcie językowej jeszcze przed przekazaniem tekstu do recenzji. Korekty dokonuje się w trybie śledzenia zmian, a Autor akceptuje lub odrzuca zmiany.

2. Po zaakceptowaniu przez Autora korekty językowej tekst przekazuje się do składu. Przez skład rozumie się techniczno-graficzny proces przygotowania tekstu i grafik do druku w docelowym formacie książki. Tekst składa się zgodnie z szablonem zaakceptowanym przez Autora.
3. Złożony tekst poddaje się korekcie technicznej, przez co rozumie się analizę poprawności przeniesienia tekstu z edytora tekstowego do edytora składu, poprawę jego rozmieszczenia, walorów estetycznych, ocena jakości grafik, etc.
4. Grafik przygotowuje okładkę książki zgodnie z preferencjami Autora.
5. Redaktor prowadzący nadaje książce numery ISBN i e-ISBN. Jeżeli książka publikowana jest jedynie elektronicznie nadaje się jedynie numer e-ISBN.
6. Przygotowane i zaakceptowane przez Autora środki książki i okładkę przekazuje się drukarni.
7. Redaktor prowadzący wprowadza informacje o monografii na stronę internetową wydawnictwa inw-spatium.pl oraz przekazuje do uprawnionych bibliotek bezpłatne egzemplarze obowiązkowe (zgodnie z ustawą z dnia 7 listopada 1996 r. o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych oraz przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie) oraz elektroniczny egzemplarz obowiązkowy do Biblioteki Narodowej za pośrednictwem systemu POLONA dla Wydawców.
8. Wydawnictwo podejmuje się dystrybucji książek oraz ich wersji elektronicznych do zainteresowanych nabywców, w tym księgarń, instytucji, bibliotek, osób fizycznych. Książki dostępne w modelu *open access* zamieszcza się także do pobrania na stronie Wydawnictwa.

§ 6

Erraty, aneksy, wyjaśnienia i retrakcja

1. W przypadku ujawnienia po publikacji monografii błędów, nieścisłości, uchybień redakcyjnych, naruszeń zasad etyki publikacyjnej albo innych okoliczności mogących wpływać na rzetelność, integralność lub wiarygodność publikacji, Wydawnictwo podejmuje odpowiednie działania korygujące lub naprawcze.
2. Rodzaj zastosowanego środka zależy od charakteru i wagi stwierdzonego problemu, w szczególności od tego, czy uchybienie ma charakter techniczny, redakcyjny, merytoryczny, prawny czy etyczny.
3. Wydawnictwo może zastosować w szczególności:

- a. **errata** – w przypadku konieczności skorygowania informacji mogących wprowadzać odbiorcę w błąd;
 - b. **aneks** – w przypadku potrzeby uzupełnienia publikacji o istotne informacje, wyjaśnienia lub dopowiedzenia, które nie uzasadniają retrakcji;
 - c. **wyjaśnienie redakcyjne** – w przypadku potrzeby poinformowania czytelników o charakterze stwierdzonego problemu, zakresie wątpliwości albo podjętych czynnościach wyjaśniających;
 - d. **retrakcja** – wycofanie publikacji w przypadku stwierdzenia istotnych wad lub naruszeń, które podważają wiarygodność publikacji albo czynią jej dalsze rozpowszechnianie niezasadnym.
4. Retrakcja może nastąpić w szczególności w razie stwierdzenia:
- a. plagiatu, autoplagiatu albo innego naruszenia praw autorskich;
 - b. sfabrykowania, sfałszowania albo nierzetelnego przedstawienia danych, wyników badań lub źródeł;
 - c. *ghostwriting*, *guest authorship* albo innego istotnego naruszenia zasad autorstwa;
 - d. poważnych błędów merytorycznych, metodologicznych lub faktograficznych, które podważają wartość naukową publikacji;
 - e. innych poważnych naruszeń zasad etyki publikacyjnej lub dobrych praktyk naukowych.
5. Autor jest zobowiązany niezwłocznie poinformować Wydawnictwo o zauważonych po publikacji istotnych błędach, nieścisłościach lub innych okolicznościach mogących wpływać na ocenę rzetelności publikacji. Informacje o możliwych naruszeniach mogą pochodzić również od recenzentów, członków redakcji, członków Rady Naukowej albo osób trzecich.
6. Przed podjęciem decyzji o zastosowaniu odpowiedniego środka Wydawnictwo przeprowadza postępowanie wyjaśniające, z uwzględnieniem charakteru sprawy, dostępnych dowodów oraz stanowiska Autora, a w razie potrzeby także recenzenta, redaktora prowadzącego lub innych osób uczestniczących w procesie wydawniczym.
7. Decyzję o zastosowaniu erraty, aneksu, wyjaśnienia redakcyjnego albo retrakcji podejmuje zarząd Wydawnictwa po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej.
8. W przypadku retrakcji Wydawnictwo podejmuje działania odpowiednie do formy jej rozpowszechniania, w szczególności:
- a. oznacza publikację jako retraktowaną na stronie internetowej Wydawnictwa;

- b. zamieszcza informację o przyczynie retrakcji w zakresie adekwatnym do okoliczności sprawy;
 - c. zaprzestaje dalszej dystrybucji publikacji, w tym egzemplarzy fizycznych i cyfrowych;
 - d. może poinformować właściwe instytucje, jeżeli charakter naruszenia to uzasadnia.
9. Zastosowanie erraty, aneksu albo wyjaśnienia redakcyjnego nie wyklucza podjęcia innych działań przewidzianych w niniejszych standardach, jeżeli wymaga tego charakter stwierdzonego naruszenia. Jeżeli charakter sprawy tego nie uniemożliwia (np. nie doszło do plagiatu, istotne błędy mają charakter jedynie techniczny) możliwe jest ponowne wydanie publikacji lub dokonanie przedruku z naprawionymi błędami.
10. Wydawnictwo dąży do tego, aby wszelkie korekty i działania naprawcze były przejrzyste, proporcjonalne do stwierdzonego problemu oraz podejmowane z poszanowaniem rzetelności naukowej, praw autora i interesu czytelników.

Prezes Zarządu
mgr Jakub Balmowski